

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Credința noastră

19. Biserica, „Trup al lui Hristos”

a) Biserica — inaugurată în chip văzut la Pogorirea Dubului Sfânt — este o taină nepătrunsă, căci în ea se împreună cele „cerești” (dumnezești) cu cele pămîntești (omenești), Dumnezeu cu credincioșii. De aceea Sf. Apostol Pavel, mărturisind că „mare este taina” Bisericii (Efeseni 5, 32), numește Biserica „trup al lui Hristos” (Romani 12, 5). Așa cum Fiul lui Dumnezeu s-a întrupat prin pogorirea Dubului Sfânt peste Fecioara Maria, care a devenit astfel Maica Domnului” (Luca 1, 31. 35. 43), tot așa Iisus Hristos cel înălțat întru mărirea dumnezeiască „s-a întrupat” prin pogorirea Sfântului Dub peste Sfinții Apostoli și — prin ei — peste credincioși, episcopi, preoți, diaconi. Dacă nașterea lui Hristos s-a făcut prin bunăvoința Tatălui și pogorirea Dubului Sfânt, și „nașterea” Bisericii (în Hristos) s-a făcut prin revărsarea Dubului Sfânt de la Tatăl prin Fiul. Atunci (la nașterea Sa) Fiul lui Dumnezeu s-a făcut om ca să ne mîntuiască, acum (la Rusaliu) Iisus Hristos, Dumnezeu și om, unește și însuflește cu Dubul Lui în o singură Biserică, „un trup”, pe toți cei ce cred în El, ca prin Biserică să ne împărtășească mîntuirea. Hristos cel preamărit este „capul Bisericii”. Biserica este „trupul lui Hristos” (Efeseni 1, 22—23; Coloseni 1, 18); în Biserică se „întrupează” Hristos, ca să îndumnezeiască totul și toate. Așa cum sufletul pătrunde trupul și-i dă viață, așa Iisus Hristos, Dubul lui Hristos, ne pătrunde pe toți, ne face un „organism”, un „trup”, în care lucrează harul lui Dumnezeu spre desăvîrșirea tuturor în Hristos. Cu adevărat „mare este taina aceasta!” E taina pe care credincioșii Bisericii noastre o trăiesc mereu, căci în Biserică ei se întîlnesc cu Hristos, Hristos se sălășluiește în ei, și ei se simt una, „un trup și un dub” în Hristos-Iisus. (Efeseni 4, 4).

b) Dacă Hristos este „capul” Bisericii și Biserica este „trupul” lui Hristos, înseamnă că Biserica are un singur „cap”, pe Iisus Hristos, care este Domnul și călăuzitorul ei, și că există o singură Biserică, un singur „trup al lui Hristos”, în care este lucrător Dubul lui Hristos. Căci, deși „sînt multe mădulare”, e „un singur trup” al „lui Hristos”, adică o singură Biserică (I Corinteni 12, 12. 20, 27).

Întrebarea este aceasta: Biserica este văzută sau nevăzută? Unii zic că este nevăzută, alții că e văzută. Învățătura adevărată e că așa cum Iisus Hristos, în vremea vieții Lui pămîntești, a fost și nevăzut (ca Dumnezeu) și văzut (căci a viețuit cu trupul între oameni), dar prin cele văzute s-a arătat și a lucrat puterea Dumnezeirii, harul divin (nevăzut), tot așa și Biserica „trup al lui Hristos” este și nevăzută și văzută. E nevăzută pentru că nevăzut e Iisus Hristos cel preamărit (capul Bisericii) și Dubul Sfânt prin care se revărsă harul divin, și pentru că unirea noastră cu Hristos și în Hristos cu toate mădularele Bisericii este o unire în credință și dragoste, e unire spirituală (deci nevăzută). E văzută pentru că membrii Bisericii sînt văzuți și pentru că harul dumnezeesc cel nevăzut ni se împărtășește prin cuvînt, prin semne și lucrări văzute. Așa cum în Iisus Hristos firea dumnezeiască și firea omenească sînt unite în chip nedespărțit, tot așa și în Biserică cele dumnezești și cele omenești (cele nevăzute și cele văzute sînt unite în chip nedespărțit. Această legătură între cele nevăzute și cele văzute o avem de la Mîntuitorul prin Sfinții Apostoli, care au transmis-o urmașilor. Așa spre exemplu ne împărtășim cu Iisus Hristos sub forma văzută a pîinii și vinului, pîine care e trupul lui Hristos, vin care e sîngele Lui (Matei 26, 26—28; Ioan 6, 47—58). Așa este cu întreaga viață a Bisericii,

viață dumnezeiască și omenească, în care cele nevăzute, cele dumnezești, se arată și se împărtășesc prin cele văzute, prin cuvînte și lucrări omenești (Sfintele Taine, Sfintele Slujbe și arhieriei, preoții care le săvîrșesc). De fapt dacă gîndurile și simțămintele noastre se arată în cuvînte, în gesturi, în acțiuni, e firesc ca și viața noastră în Hristos, viața spirituală nevăzută să se arate în cele dinafară, în cele văzute. Astfel în cele văzute ni se împărtășește Hristos, ni se împărtășește harul divin, și cele văzute sînt însuflețite, sînt „pline”, strălucite de harul cel nevăzut. Astfel Hristos cel nevăzut lucrează și transmite prin Dubul Sfânt harul Său mîntuitor în Biserică prin cele văzute.

c) Biserica, în care se împreună cele dumnezești cu cele omenești, cele nevăzute cu cele văzute, este „un singur trup”, însă cu „multe mădulare”. „Căci trupul nu este un mădular, ci multe”. Iisus Hristos este capul Bisericii, noi sîntem „mădularele” Bisericii. Iisus Hristos conduce Biserica și revărsă prin Dubul Sfânt harurile Sale peste Biserică, peste mădularele Bisericii. Dar ca în orice trup, și în Biserică sînt multe feluri de mădulare, fiecare mădular cu lucrarea lui. Căci „dacă ar fi ochi tot trupul, unde ar fi auzul? Și dacă ar fi tot auz, unde ar fi mirosul?” „Dacă toate ar fi un singur mădular, unde ar fi trupul?” Dar acum sînt multe mădulare, însă un singur trup. Și nu poate ochiul să zică mîinii: n-am trebuință de tine; sau capul picioarelor: n-am trebuință de voi”. „Dumnezeu a întocmit amestecat trupul”, cu mădulare diferite, ca să nu fie dezbinare în trup, ci să se îngrijească mădularele la fel unul de altul. Și fie de pătimește un mădular, pătimește toate mădularele împreună cu el; fie de se cinstește un mădular, se bucură toate mădularele împreună cu el. Voi sînteți trupul lui Hristos și mădulare în parte” (I Corinteni 12, 12—27). De aceea în Biserică „sînt daruri deosebite, dar același Dub — și slujiri deosebite — dar același Domn, și lucrări deosebite, ... dar același Dumnezeu care lucrează toate în toți” și fiecare mădular trebuie să slujească lui Hristos și Bisericii, să slujească tuturor celorlalte mădulare „pentru zidirea trupului lui Hristos” (I Corinteni 12, 4—7; Efeseni 4, 12). „Căci precum într-un trup avem multe mădulare și mădularele nu au toate aceeași lucrare, tot astfel cei mulți sîntem un trup în Hristos și fiecare sîntem mădulare unul altuia” și avem „daruri diferite” (Romani 12, 4—6). Mîntuitorul însuși a ales dintre cei ce urmau Lui 12 apostoli și 70 de ucenici, care aveau o slujire deosebită de ceilalți credincioși. Iar Sfinții Apostoli au ales dintre credincioși pe unii, pe care — prin hirotonie — i-au așezat episcopi, preoți sau diaconi. Episcopii, preoții și diaconii, sînt mădulare ale Bisericii, care primesc de la Iisus Hristos, de la Biserică, o slujire deosebită și formează ierarhia bisericească, despre care vom grăi în altă parte. Ceilalți credincioși, ca mădulare ale Bisericii, au și ei fiecare darul său și slujirea sa pentru Biserică și pentru mădularele celorlalte, însă sub îndrumarea, sub conducerea ierarhiei bisericești. Nu există nici un mădular al Bisericii, nici un credincios, care să nu aibă un dar sau alt dar, pe care să-l pună în slujba lui Hristos, în slujba Bisericii. Dar mai presus de toate este dragostea (I Corinteni 12, 31; 13; Romani 12, 9—10) care este cheagul unității tuturor în Biserică și care însuflește pe toți să folosească diferite daruri pentru „zidirea Bisericii”, pentru slava lui Hristos, pentru mîntuirea, mîngîierea și ajutorarea noastră.

† NICOLAE

Mitropolitul Ardealului

Cinstirea sfintelor moaște

(II)

În articolul anterior, am înfățișat învățătura noastră despre cinstirea sfintelor moaște, împreună cu temeiurile ei biblice.

Dar unii dintre credincioșii creștini resping categoric cinstirea sfintelor moaște, pe motivul că această atitudine a lor s-a bazat pe puternice temeiuri biblice, pe care le ridică ca obiecțiuni împotriva învățaturii și practicii noastre privind sfintele moaște.

De aceea, în cele ce urmează vom trece în revistă cele mai des invocate texte biblice, aduse de ei în încercarea de a-și întemeia scripturistic poziția lor. Pe acestea le vom supune unui examen din punct de vedere ortodox.

În primul rînd, ei se provoacă la textele de la Facere 3, 19 și Ecl. 2, 17, pe care le interpretează tendențios în sensul că acestea ar sprijini punctul de vedere că menirea trupurilor ar fi aceea de a fi îngropate și de a se preface — prin putrezire — în pămîntul din care au fost luate. În consecință, nici trupurile sfinților nu pot fi sustrate de la această menire a lor, de la încadrarea lor în legile naturii, care le stăpînesc și pe ele ca pe orice materie.

Într-adevăr, în urma căderii protopărinților în păcat (păcatul originar), legea stricăciunii trupurilor, după despărțirea lor de trup prin moartea fizică, este o lege generală. Dar neputrezirea trupurilor sfinților este o dovadă grăitoare despre faptul că — prin excepțiile pe care le face — această lege privește mai mult pe cei păcătoși (Cf. I Tim. 1, 9).

Faptul acesta este confirmat chiar de Biblie, care ne atestă o seamă întreagă de excepții de la această lege, de ridicare — în anumite cazuri — a puterii acestei legi. A se vedea în acest sens, locurile de la: Facere 5, 24; Isus Sirah 49, 16; Evr. 11, 5; IV Regi 2, 11; Evr. 7, 3 ș.a. Din toate aceste locuri rezultă că este în puterea lui Dumnezeu să facă — cu trupurile sfinților — excepție de la legea generală a îngropării și putrezirii trupurilor în pămînt.

Obiecțiunile celor ce se ridică împotriva învățaturii noastre ating o intensitate și mai mare prin provocarea acestora la textele de la: I Cor. 15, 35—42 și In. 12, 24. Din acestea, ei trag concluzia că — dacă nu putrezesc mai întîi în pămînt — trupurile moarte nu vor putea învia. Prin urmare, este neapărat necesar ca trupurile să putrezească în pămînt, pentru ca să poată învia. Pentru că prin împiedecarea descompunerii lor, se înlătură posibilitatea învierii lor.

De aici, ei fac un pas mai departe, învinuindu-ne că prin practicarea cultului sfintelor moaște, noi, ortodocșii, oprim de la putrezire — și implicit de la înviere — tocmai trupurile sfinților.

Or, în citatele la care se provoacă ei este vorba despre schimbarea prin care trebuie să treacă toate trupurile, pentru a putea trece de la starea de vremelnicie la starea de eternitate, adică pentru a putea fi adaptate condițiilor vieții veșnice.

Dar sînt și excepții de la această regulă. Dovadă: Enoh și Ilie, care au fost schimbați la trup, fără să fi trecut prin moarte (fizică). De asemenea, la a doua venire a Domnului, cei care vor fi atunci în viață vor fi schimbați și ei la trup, fără a fi trecuți prin moarte (I Cor. 15, 51—52; vezi și I Tesal. 4, 15—17).

Altă obiecțiune a celor ce tăgăduiesc îndreptățirea cinstirii moaștelor se provoacă la locul de la Deut. 24, 5—6. Pe baza acestui loc, ei trag con-

(Continuare în pag. 2)

DIN DARURILE RUSALIILOR

Cinstirea sfințelor moaște

(Urmare din pag. 1)

La praznicul Pogoririi Sfintului Duh sau Rusaliile Sf. Biserica se îmbracă în cele mai alese podoabe duhovnicești și preamărește Sf. Treime. Pe Tatăl îl preamărim, căci din nemărginita Sa iubire de oameni a trimis pe Fiul, spre a mîntui neamul omenesc. Pe Fiul — fiindcă prin jertfa Crucii a dăruit mîntuirea, trecîndu-ne „din moarte la viață și de pe pămînt la cer“. Pe Duhul Sfînt — fiindcă a adus și menține în Biserică harul lui Dumnezeu, lumina cea nespusă a înțelepciunii, fiindcă s-a făcut Mîngîietorul, care pretutindenea toate le împlinește, dătătorul de viață și cîrmuitorul Sf. Biserici pînă la sfîrșitul veacurilor.

Intemeiată de Mîntuitorul prin jertfa Crucii, Biserica a primit în ziua Rusaliilor puterea călăuzitoare a Sf. Duh, a Duhului Adevărului, care o face să fie fără de greșală (infaibilă) în activitatea sa de propovăduire a cuvîntului dumnezeesc și de păstorie a turmei lui Hristos.

Pogorirea Sf. Duh este deci începutul activității mîntuitoare a Bisericii.

Sf. Scriptură ne spune că Dumnezeu a trimis de multe ori bunătați minunate pe pămînt. Astfel „a plouat peste ei (izraeliți) mană de mîncare și pîine cerească le-a dat lor (Ps. 77, 28; Ieșire 16, 4); despicat-a piatra în pustie și a scos apă din piatră“ (Ps. 77, 18—19; Ieș. 17, 5; a ascultat rugăciunea proorocului Ilie și a aprins jertfa lui cu foc din cer, trimițînd apoi ploaie, spre a scăpa pe oameni de foamete (III Regi 18, 38, 45 și multe altele. Dar nici una din aceste minuni nu se poate asemăna cu trimiterea Sf. Duh în ziua Rusaliilor. Aceasta se datorește faptului că darul Sf. Duh a venit după jertfa Mîntuitorului.

În această privință Sf. Evanghelist Ioan (7, 39) scrie „că nu era dat Duhul Sfînt pentru că Iisus încă nu se proslăvise“, adică nu fusese încă răstignit și nu adusesse în trupul Său jertfa care să ridice păcatele.

Așadar puțin timp după Înălțarea la cer a fost trimis și Duhul Sfînt ca un dar veșnic al bunăvoinței lui Dumnezeu, al iertării și al împăcării. „Această mîntuire au căutat-o cu stăruință... proorocii, care au proorocit despre harul ce avea să vină... întru Duhul Sfînt trimis din cer pentru propovăduirea Evangheliei (I Petru 1, 10, 12), iar pentru că am dobîndit înfierea... a trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile noastre“ (Gal. 4, 5—6). Sf. Ioan Gură de Aur scrie că „dacă n-ar fi de față Duhul n-ar exista Biserica și n-ar fi în Biserică cuvîntul înțelepciunii și al cunoștinței. Căci unuia i se dă prin Duh, cuvîntul înțelepciunii, iar altuia cuvîntul cunoștinței (I Cor. 12,8). Dacă n-ar fi Duhul Sfînt n-ar fi în Biserică păstori și episcopi căci aceștia se fac prin Duhul, cum și Pavel zice: „În care v-a pus pe voi Duhul Sfînt păstori și episcopi“ (F. Ap. 20, 28).

Lucrarea Sf. Duh în Biserică s-a arătat din prima zi a venirii Sale. Apostolii care îl primiseră s-au umplut de o putere spirituală și o înțelepciune atît de rodnică, încît ei, care au dat dovadă mai înainte de multă frică și nepricepere, au pornit cu toată îndrăzneala la propovăduirea lui Iisus cel înviat, dînd răspuns bun la toate obiecțiunile care li se făceau. Chiar în ziua Rusaliilor, o singură cuvîntare a Apostolului Petru a cîștigat 3000 de suflete, formînd prima parohie creștină (Fap. Ap. 2, 41).

Apostolii au primit darul facerii de minuni (F. Ap. 2, 43) și darul vorbirii în limbi pentru ca să poată vesti tuturor neamurilor adevărul Sf. Evanghelii. Atunci cînd s-a făcut cunoscută învățătura lui Hristos și s-au întemeiat biserici, deci s-a întărit credința, n-a mai fost necesar darul vorbirii în limbi și Dumnezeu l-a luat din viața Bisericii. Căci darul vorbirii în limbi era necesar la începutul predicării și putea rămîne atîta timp cît mai existau suflete cărora nu li se vestise despre Hristos.

Cei credincioși nu mai au nevoie de semne, sau de vorbirea în limbi și de aceea pentru a sublinia și a cinsti mai mult credința, Dumnezeu a luat darul acesta de la noi, socotind că el nu mai este de folos în Biserică, așa cum era necesar la început, cînd a putut servi ca instrument de răspîndire a credinței.

Pe de altă parte însă vorbirea în limbi are și un sens duhovnicesc, pe care îl scoate în evidență cîntarea bisericească a praznicului Rusaliilor: „Odiñoară limbile au fost amestecate, pentru îndrăzneala de a face turn; iar acum limbile au fost în-

teleptite, pentru slava cunoștinței de Dumnezeu. Acolo Hristos a pedepsit pe cei nelegiuiți cu greșală; aici a luminat pe pescari cu Duhul. Atunci pedeapsa a avut ca urmare neînțelegerea, iar acum înțelegerea se înnoiește spre mîntuirea sufletelor noastre“.

Dacă încercarea de zidire a turnului Babel a fost o acțiune de trufie în fața lui Dumnezeu (Ieșire, 11) și a dus la desbinare, Pogorirea Sf. Duh a făcut posibilă apropierea și unirea neamurilor în Biserica lui Hristos, prin cunoașterea în felurite limbi a aceluiași adevăr creștin: „Puterea Dumnezeescului Duh venind, a împreunat dumnezește, într-o singură armonie glasul cel împărțit de demult, al celor ce căzuseră la rea învoială, făcînd pe cei credincioși să înțeleagă cunoașterea Treimii, întru care ne-am întărit“ (Troparul cîntării a III-a din Canonul Rusaliilor).

Așadar, Duhul Sfînt, venind peste Sf. Apostoli în chip de limbi, i-a călăuzit pe aceștia să propovăduiască neamurilor (Matei 28, 19) și să-i cheme epe toți la o unire“ cum zice o altă cîntare de la Rusaliu.

Am văzut că Duhul Sfînt s-a pogorît în chip de limbi „ca de foc“. Să nu rămînă cineva cu impresia că ar fi fost ceva material în natura Duhului Sfînt. Sf. Scriptură a folosit ca o comparație expresia „ca de foc“. Focul are proprietatea de a mistui unele obiecte prin ardere, iar pe altele să le curețe, sau să le întărească. Sf. Duh „arde“ în sens spiritual și nimicește, în chip real, păcatul, dar întărește pe cel drept, îndreptează, luminează și călăuzește pe credincioșii Bisericii.

Roadele Sf. Duh sînt multe și felurite, dar toate slujesc credinciosului pentru dobîndirea vieții cerești. Sf. Apostol Pavel scrie că „rodul duhului este dragoste, bucurie, pace, îndelungă-răbdare, bunătare, facere de bine, credință, blîndețe, înfrînare, curăție“... (Gal. 5, 22—23).

Duhul Sfînt lucrează în chip desăvîrșit în Biserică. „Toate le dă Duhul Sfînt: izvoește proorocii, sfințește pe preoți, pe cei necărturari i-a învățat înțelepciune, pe pescari i-a arătat teologi; toată rînduiala Bisericii o plinește“... (Stihira a III-a de la Vecernia mare a Rusaliilor).

Sf. Apostoli, prin venirea Sf. Duh, au început prăznuirea Rusaliilor în Ierusalim. Biserica, în decursul întregii sale existențe, continuă această prăznuire și lucrează neîncetat cu puterea aceluiași Duh Sfînt. Ea continuă lucrarea de mîntuire a noastră, după dorința Mîntuitorului (Matei 28, 19—20).

Numai acei credincioși care nu se abat de la învățăturile ei pot nădăjdui în dobîndirea mîntuirii și a vieții veșnice.

Pr. M. Colotelo

Harul lui Hristos

Să distingi binele de rău, urîtul de frumos și minciuna de adevăr, este o însușire dăruită ție, frate creștine. Mai mult. Este o calitate a harului lui Hristos pe care l-ai primit prin actul creștinării, prin Botez.

Iisus Domnul este cel ce lucrează mîntuirea în ființa ta, sălășluindu-se în tine, prin Duhul Său, te îndeamnă mereu ca să alegi binele, frumosul și adevărul. El ți se descoperă, după zisa unui Părinte al Bisericii, pe măsură ce te depărtezi de minciună, de urît, de rău.

Însuși Dumnezeu Cel în Treime lăudat și preamărit a deosebit, la creație, lumina de întuneric, ca să te îndrume, întocmai ca și harul lui Hristos, și să-ți fie model în cugetare și trăire. Urmează, deci, lui Hristos și harul Lui te va face să devii în chip desăvîrșit creștin.

Diacon G. Cernăuțeanu

cluzia că în Testamentul Vechi toți dreptii au fost înmormîntați. Ba mai mult, uneori trupurile lor au fost ascunse, tocmai pentru a nu putea fienerate. Prin urmare, toate trupurile moarte trebuie să înmormîntate.

Or, și în Testamentul Nou trupurile Sfinților sînt îngropate, la fel cu cele ale tuturor creștinilor. Numai cele care fac minuni sînt dezgropate și li se acordă o cinstire deosebită. Dar prin aceasta, ele nu sînt idolatrizate, adică nu li se aduce închinare ca unor idoli. Căci a venera și a idolatriza nu este unul și același lucru!

Moaștele lui Moise și — poate — ale altor drepti din Testamentul Vechi au fost ascunse pentru un motiv serios: fiind înclinați spre idolatrie, iudeii — aflîndu-le — le-ar fi zeificat (adică li s-ar fi închinat ca la niște idoli), precum au făcut și cu vițelul de aur (Ieșire 32, 1—35; Deut. 9, 16), sau cu șarpele de aramă (IV Regi 18, 4).

Rezultă, deci, că — pentru evitarea unei astfel de greșeli — se impunea a rămîne ascunse trupurile unor bărbați drepti, cum este cazul cu cel al lui Moise, pe care însuși arhanghelul Mihail căuta să nu-l lase în stăpînirea diavolului (Iuda 9). Cu atît mai mult, cu cît pe atunci trupul mort era socotit ca necurat, pentru că încă nu venise în lume Domnul nostru Iisus Hristos, cu dumnezeiescul Său Har sfințitor. De unde urmează că trupul omenesc nu era încă răscumpărat de sub stăpînirea diavolului.

Încă din cele arătate mai sus, se poate vedea cît de neîntemeiată este obiecțiunea, că închinarea la sfințele moaște ar constitui o idolatrie, care este categoric interzisă de Decalog. De fapt, contrarii cinstirii sfințelor moaște se provoacă la primele două porunci din Decalog (Ieș. 20, 2—5; vezi și Deut. 5, 6—9) și susțin — pe baza lor — că trupurileenerate sînt tocmai „asemănări“ din cele care sînt interzise în aceste două porunci.

Or, nici sfințele moaște nu sînt idoli și — în consecință — nici cinstirea lor nu este idolatrie. Dacă Dumnezeu le proslăvește prin faptul că le acordă o putere de a face minuni, cu atît mai mult noi trebuie să le cinstim. Pentru că prin aceasta cinstim pe Dumnezeu, care le-a dat această putere și cinstim — totodată — puterea dumnezeiască ce sălășluiește în ele. De unde rezultă că nu le cinstim pe ele însele ca atare, adică nu cinstim în ele niște simple părți ale unor cadavre omenesci.

O altă obiecțiune ridicată împotriva cinstirii sfințelor moaște este aceea pe care respectivii credincioși încearcă s-o sprijinească pe locul de la Num. 19, 11—13; vezi și Lev. 21, 10—11; Num. 9, 6—11, unde se spune că cei ce se ating de cadavre devin necurați timp de 7 zile. De unde rezultă că atingerea de moaște, ca — de exemplu — sărutarea lor, nu aduce sfințire sau întărire, ci aduce necurăție, prin care cineva — chiar și numai în mod indirect — poate să necinstească biserica!

Dar la acestea, trebuie să precizăm următoarele: După cum am avut prilejul să vedem ceva mai sus, cadavrele din Testamentul Vechi spurcau pe cei ce se atingeau de ele, pentru că erau încă sub păcat și sub blestem. Cu toate acestea, nici acestea toate nu erau spurcate. Căci — de exemplu — trupul mort al lui Iosif (Ieșire 13, 9) n-a spurcat pe Moise, cînd acesta l-a dus cu sine în Egipt, iar trupul lui Elisei n-a întinat pe cel care — fiind așezat în mormînt peste el — a înviat (IV Regi 13, 20—21).

În Testamentul Nou, trupurile creștinilor sînt numite biserici sau locașuri ale Sf. Duh (I Cor. 6, 19—20; 3, 16—17). De unde rezultă că cadavrele nu mai sînt spurcate, pentru că ele sînt curățite de blestemul ce apasă asupra lor.

De altfel, obligația de a nu te atinge de anumite lucruri, care erau considerate ca necurate, era o învățătură specifică Testamentului Vechi. Astfel, în Testamentul Nou ea nu mai are valoare! (vezi Col. 2, 20—23).

În baza celor arătate mai sus și a altor temeuri ce s-ar mai putea aduce, rămîne — ca un adevăr de nezdruncinat — îndreptățirea noastră de a practica mai departe cinstirea sfințelor moaște.

În sfințele antimise de pe sf. masă a bisericii, moaștele sfinților stau ca o mărturie grăitoare despre credința noastră și despre unirea noastră cu Iisus Hristos! Drept aceea, unindu-ne în dragoste și în rugăciune, să năzuim a ne uni deplin și în credință, pentru ca — împreună cu toți Sfinții — să mărturisim pe Sf. Treime cea de o ființă, una și nedespărțită!

C. Sîrbu

„Transilvania și Orientul”

INFORMAȚII

În zilele de 22 și 23 mai 1971 a avut loc la Cluj Sesiunea de lucru a Asociației de studii orientale din R. S. România. Convocați în termen și pregătiți temeinic de inimosul secretar V. Baciacu, sesiunea s-a deschis în 22 mai orele 11, în Sala Arhivelor statului, sub președinția profesorului de la Universitatea din București, dr. Cicerone Poghirc, director general în Ministerul Învățământului. Au participat specialiști în orientalistă (turcologie, armenistică, arabologie, indologie, ebraistică etc.) din București, Iași, Cluj, Sibiu, etc., profesori universitari, academicieni, în frunte cu acad. dr. Constantin Daicovici, membru în Consiliul de Stat. Cu acest prilej s-au făcut comunicări cu tema Transilvania și Orientul, valorificându-se, de către orientaliști, documentele din arhivele și bibliotecile transilvane și străine. În cuvântul de deschidere prof. univ. dr. C. Poghirc, președinte, și-a rezumat activitatea Asociației de studii orientale din ultimii ani. Din partea Clujului a vorbit dr. Alexandru Matei, directorul Arhivelor Statului — Cluj și președintele Societății de istorie — filiala Cluj.

A urmat ordinea de zi, care s-a desfășurat după următorul program: prof. Ștefan Manciulea, Timotei Cipariu orientalistul. Profesorul Manciulea s-a referit la teologul blăjan, om cu bun nume în domeniul orientalistice, T. Cipariu, adică Tipariu cum ar fi corect numele.

Pe lângă limba maghiară, germană, franceză, ebraică, latină, Cipariu a studiat ca autodidact și limba arabă. A umblat pe la Ierusalim, călătorind în condițiile de atunci, cu un cal și o pereche de desagi. „Calul a venit mai slăbit, dar desaga plină de cărți arabe”, cum se exprima dînsul. La Constantinopol a călătorit atît pentru a strînge cărți, dar mai ales pentru a învăța limba arabă. Tot cu același scop a mers la Cairo, unde a găsit vreo 2000 de studenți care învățau limba arabă. S-au păstrat de la dînsul multe caiete cu însemnări din domeniul orientalistice.

Faima sa de erudit a atras atenția multora. Învățatul Momsen l-a cercetat la Blaj.

A doua conferință programată a fost a prof. dr. doc. Gh. Ivănescu de la Universitatea din Iași, membru corespondent al Academiei R. S. România. cu titlul: Lucian Blaga și filozofia Orientului. Deoarece prof. Gh. Ivănescu a întârziat să sosească, a urmat: Prof. Dr. Nicolae Neaga, de la Institutul Teologic din Sibiu, cu tema: Palia de la Orăștie și relațiile ei cu textul original ebraic. Bazat pe un îndelungat și temeinic studiu autorul constată că: Există o relație de dependență între Pali și textul ebraic:

1. În onomasia Pali:

Numeroase substantive sînt ebraice sau ebraizante, ele au nu numai forma de plecare ebraică, ci prezintă toate particularitățile limbii ebraice;

2. Numeroase substantive toponimice evocă raporturi cu termenii ebraici;

3. Uneori numele proprii prezintă caracteristici evreiești;

4. Sînt în Pali texte al căror sens se poate desprinde abia privite în lumina celui ebraic.

Profesorul Dr. I. Banu de la Facultatea de filozofie din București, face comunicarea: A. Frenkian orientalistul. I. Banu constată, între altele, că în lucrările sale orientalistul român Frenkian are ca temă de multe ori filozofia creștină, inspirată din cărțile sfinte ale Noului Testament.

Profesorul dr. R. Jaquier face: etimologia numelui împăratului Traian. Aduce argumente istorice și filologice în favorul ipotezei că numele Traian, care nu exista înainte de acest împărat la romani, e de origine siriacă. Epuizându-se programul primei ședințe au urmat discuții pe marginea comunicărilor. Subliniem mai ales intervențiile luminoase ale eruditului istoric academician Constantin Daicovici.

A doua ședință, deschisă în 22 mai orele 17. a fost cu caracter istoric. S-au făcut următoarele

comunicări: Cercet. princ. Mustafa Mahmed: Capitulațiile Transilvaniei față de poarta otomană; Dr. doc. M. M. Dersca-Bulgaru: Repercusiunile căderii Oradiei asupra situației Transilvaniei în lumina izvoarelor otomane; I. Kara-Svarț-Iași: Izvoare ebraice, aramaice, idiș și ladino privind istoria României (o expunere de amănunte interesante).

Iambor Petru (Cluj): Bătălia pentru Cluj a lui Gh. Racoczi II cu turcii și urmările ei pentru Transilvania.

În a treia ședință, secția filologică a făcut următoarele comunicări: Lector univ. I. Goldenberg: Note despre manuscrisele autografe arabe ale lui T. Tipariu. Goldenberg este lector de limba arabă la Universitatea din București. Scrutînd cu migală manuscrisele arabe rămase de la orientalistul Cipariu, conferențiarul constată că preocupările de orientalistă ale cărturarului blăjan au fost atît de intense, încît a fost ales membru al Academiei de orientalistă din Berlin.

Mehmet Ali Ecrem face comunicarea: Un clujan ctitor al primei tipografii din Turcia. E vorba de Ebrahim Mutefelican, originar din Cluj, care a emigrat în imperiul Otoman și s-a islamizat iar între 1726 pune început unei tipografii, prima de genul acesta, în Turcia.

Asistent universitar Ileana Hogea face comunicarea: Argumentul în gîndirea lui Slavici. Președintele Prof. univ. Dr. C. Poghirc tratează despre Körösi Csoma Sándor, fondatorul tibetologiei. E vorba despre un transilvănean cu preocupări orientalistice, un exemplu grăitor despre succesul pe care-l poate obține un om îndrăgostit de munca creatoare.

A patra ședință (din 23 mai) a fost plenară. Participă toți membrii, atît cei de la secția istorică cît și cei de la secția filologică. I. Dj. Siruni, eruditul armenolog, a vorbit despre Manuscrisele armenesti în Transilvania, dînd citire unor scrisori armenesti aflate la Dumbrăveni în legătură cu mișcarea lui Horea. Siruni constată că un important centru pentru documentele armenesti în Transilvania este orașul Gherla. Conf. univ. Mihail Guboglu a făcut comunicarea privind: Arhivele turcești din Istanbul ca izvor pentru istoria Transilvaniei. Guboglu e turcolog de la Universitatea din București, autorul multor cărți și studii din domeniul acesta. A descris lupta de pe Cimpul pîinii (Sibot Alba) pe bază de documente turcești, iar în zilele acestea a tipărit lucrarea: Călătoria lui Eylal Celebi Efendi în Banat.

Prof. Dr. D. Braharu face substanțiala comunicare: Invasia tătarilor din 1241 și urmările ei pentru Transilvania. Pr. Dr. Atanasie Negoită din București tratează tema: Legăturile dintre Palestina și Dacia la începutul erei noastre. Cucernicia Sa emite ipoteza că între orașul Arad și biblicul Arad din sudul Palestinei, ar fi o tangentă. Cercetătorul principal A. Decei descrie în mod amplu: Fondul de manuscrise orientale (islamice) T. Cipariu. Ultima comunicare a făcut-o asistentul univ. M. Muthu: Nicolae Iorga despre relația Orient—Occident.

În luna iunie (1971) împlinindu-se 100 de ani de la nașterea genialului român Iorga Nicolae comunicarea lui M. Muthu constituie totodată un preludeu la cinstirea lui Nicolae Iorga.

În general se poate spune că Asociația de studii orientale din R. S. România este o organizație care pătrunde în știința românească și că la mersul ei înainte se poate constata contribuția masivă a oamenilor de știință.

Simpozionul de la Cluj are o semnificație. La simpozion au participat orientaliști din București, Cluj, Iași, Brașov, Sibiu și din India.

Această participare la o operă comună devine simbolul unei responsabilități colective, pe care epoca noastră o dezvoltă și o adîncește ridicînd-o la rang de preocupare general valabilă.

Prof. N. Neaga

— În cadrul relațiilor dintre Biserica Ortodoxă Română și celelalte Biserici, Biserica și țara noastră au fost vizitate în cursul lunii mai 1971 de dl. Earle Pope, profesor și decan de studii la Laffayette College, Eston, Pennsylvania (S.U.A.). D-sa este român de origine, născut în comuna Tulca, lângă Salonta, jud. Bihor.

Potrivit programului stabilit de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, dl. profesor Pope și familia, însoțit de dl. prof. N. Chișescu de la Institutul Teologic Universitar din București, a vizitat și Centrul nostru arhiepiscopesc și Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

Astfel, Duminică, 16 mai a.c., oaspeții au participat la Sf. Liturghie arhierescă din Catedrala mitropolitană din Sibiu, săvîrșită de P. S. Episcop-vicar Visarion. La sfîrșitul Sf. Liturghii P. S. Sa prezintă credincioșilor pe oaspetele american.

A doua zi, 17 mai a.c., în aula Institutului nostru Teologic, oaspetele rostește o conferință, cu tema: „Dezvoltări majore în gîndirea și viața religioasă americană”. Vizitînd Sibiul și împrejurimile, dl. prof. Pope mărturisește între altele: „Aveți o țară minunată. Am citit foarte mult despre dezvoltarea în ultimul timp a țării Dvs. Mă bucur din toată inima de progresul pe care-l realizați, mărturie a muncii pe care o depuneți”.

— Joi, 10 iunie 1971, la Institutul Teologic Universitar din Sibiu a avut loc revederea colegială, după 40 de ani, a absolvenților din 1931 ai acestei școli teologice. S-a săvîrșit cu acest prilej un parastas pentru profesorii și colegii adormiți în Domnul.

În calitate de fost profesor și rector, președinția de onoare a avut-o P. C. prof. Dr. Dumitru Stăniloae, care a rostit o prelegere academică, intitulată: „Problemele actuale și perspectivele Teologiei ortodoxe”, în care a arătat, între altele, că misiunea Bisericii în viața contemporană este să slujească lui Dumnezeu și lumii, să facă pe oameni mai buni, mai fericiți.

În numele foștilor absolvenți de acum 40 de ani, a vorbit P. C. prot. S. Radu, care a reliefat, între altele, aspecte din activitatea promoției pe care o reprezintă. Mișcătoare este în acest sens realizarea P. C. prot. Nerva Florea, care, lângă Ghelar-Hunedoara, a ridicat o monumentală biserică, minunat monument care domină pitoreasca regiune din preajma Munților Retezat.

— Miercuri, 16 iunie 1971, Centrul arhiepiscopesc din Timișoara a fost vizitat de pastorul Alf Iohansen din Danemarca, fiind oaspete al I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului.

— Tot ca oaspete al Înalt Prea Sfinției Sale, în aceeași zi, 16 iunie a.c., a sosit la Timișoara, venind de la Arad, rev. Harry Hill, profesor la Universitatea din Windsor (Canada), care, timp de cinci zile, a participat la o seamă de slujbe din Catedrala mitropolitană din Timișoara, vizitînd totodată un mare număr de biserici, diverse localități și așezăminte mănăstirești din cuprinsul Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului.

— Joi, 17 iunie 1971, la Centrul arhiepiscopesc din Timișoara a avut loc cea de a treia consfătuire trimestrială de lucru cu cadrele de conducere ale Eparhiei, la care au participat și alți invitați, ca de pildă cîntăreți bisericești, membri mireni ai consiliilor parohiale, credincioși etc.

Consfătuirea a fost prezidată de I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, iar în cadrul ei P. C. prof. I. Zăgrean, de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, a susținut un referat cu tema: „Anacronismul prozelitismului”.

Pe marginea acestei teme s-au purtat o seamă de discuții, recomandîndu-se totodată noi căi de activitate în viitor, privitoare la unitatea noastră de credință.

— Înființată în 1936, Biserica Ortodoxă din Kenya numără astăzi peste 100.000 de credincioși ortodocși. Arhiepiscopul Macarios, Președintele Ciprului, a pus, în acest an, piatra fundamentală pentru un seminar ortodox. Cu prilejul vizitei pe care I. P. S. Sa a făcut-o de curînd în această țară, a botezat, într-o localitate la nord de Nairobi (capitala țării) noi catehumeni.

Încheierea anului universitar 1970—71

la Institutul Teologic Universitar din Sibiu

La praznicul Sf. Apostoli Petru și Pavel din acest an, marți, 29 iunie, Institutul Teologic Universitar din Sibiu a încheiat cel de al 160-lea an de muncă și de neîntreruptă existență.

Astfel, în această zi, la ora îndătinată, în Catedrala mitropolitană din Sibiu a avut loc o Liturghie arhierescă, săvârșită de I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. Cu acest prilej a fost hirotonit întru preot C. diacon Teodor Albu, Laslăul Mare (Sighișoara).

La priceasnă a predicat P. C. rector Dr. Is. Todoran, care, la sfârșitul Sf. Liturghii, a citit și rugăciunea de mulțumire către Părintele luminilor, pentru tot darul știut și neștiut revărsat asupra lucrării Institutului în anul școlar care s-a scurs.

Festivitatea s-a continuat în Aulă, prezenți fiind I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. C. vicar arhiep. Tr. Belasçu, corpul profesoral, studenții teologi, angajați de la Centrul arhiepiscopesc și Institut, numeroși credincioși.

Mai erau de față dl. conferențiar H. Pitters din partea Institutului Teologic Protestant Cluj-Sibiu, precum și profesorul Nielsen de la Colegiul Teologic Metodist din Huston-Texas (S.U.A.).

Programul a fost deschis de compoziția bisericească „Taina creștinătății”, executată de corul studenților teologi, sub conducerea P. C. prof. Gh. Șoima, după care P. C. rector Is. Todoran, în cuvântarea rostită, face bilanțul unui an de muncă universitară și anume cel de al 160-lea an de când această școală pregătește preoți pentru slujirea lui Dumnezeu și a obștei de credincioși în mijlocul căreia trăiesc. Pentru că două note fundamentale se desprind din tradiția de muncă a acestui Institut și anume: Ortodoxia, sau dreapta credință, dreapta mărire a lui Dumnezeu, și slujirea poporului. Școala noastră — a spus P. C. Sa — este o mică parte din marele laborator duhovnicesc al Ortodoxiei, păstrând cu sfințenie valorile tradiționale și elaborând în duh evanghelic noile valori ale vieții în continuu progres, pe care o trăim.

În continuare, P. C. rector a prezentat o seamă de date legate de viața Institutului.

Cuvînt de salut rostește apoi dl. conf. H. Pitters în numele Institutului Teologic pe care îl prezintă, exprimîndu-și încrederea că și în viitor cele două Institute vor lucra în același spirit de colaborare și dragoste în Iisus Hristos.

Corul studenților teologi execută sedealna Sfinților ortodocși români: Visarion, Sofronie și Oprea, după care, în numele absolvenților, vorbește I. Bălăneanu.

Sînt executate de asemenea compozițiile patriotice: „Dragă-mi este țara mea” de Gh. Șoima și „Mîndru-i codrul și nverzît” de C. Arion.

În numele Colegiului Teologic căruia aparține, profesorul Nielsen salută Institutul nostru Teologic din Sibiu, arătînd că se simte onorat de-a fi prezent la această serbare.

În încheiere a vorbit I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care, între altele, face o incursiune în istoria Institutului, care, pînă în anul 1918, a fost un focar de cultură teologică românească și de îndrumare multilaterală pe aceste plaiuri.

I. P. S. Sa enumără personalitățile mai marcante, vlădici și profesori, care au îndrumat și au împins înainte această școală teologică; teologi, pedagogi, muzicieni și istorici de prestigiu, nu numai ai Bisericii, ci și ai culturii noastre.

„Ceea ce este esențial — spune Arhiepiscopul nostru — este faptul că atît ierarhii cît și profesorii au format în cadrul acestui Institut preoți însuflețiți de același ideal bisericesc și patriotic, care, în parohiile lor, au fost nu numai preoți, ci au fost și dascăli, îndrumători în munca cîmpului, în pomicultură, pentru înființarea de asociații, îndrumători ca fiii de țărani să meargă la școli, la meserii (Șaguna a trimis chiar o pastorală în care chema: „La meserii, turmă iubită, la meserii”), ca astfel să se ridice din sîmul poporului român elemente de valoare în toate sectoarele de activitate și astfel poporul să-și realizeze idealurile care-i stăteau înainte”.

În continuare, I. P. S. Sa insistă asupra aspectului ecumenist al vieții noastre de astăzi, în privirea finală a cuvîntării spunînd:

„În concluzie, a 160-a aniversare a Institutului nostru nu este numai un bilanț al trecutului, ci ne îndreptăm și spre largile perspective ale vremii noastre, în care imperatiile superioare ale epocii noastre își găsesc posibilitatea de activizare mai deplină decît în veacurile trecute, pentru

că astăzi s-au descătușat forțe imense ale omenirii întregi, ale tuturor popoarelor, care împing istoria către perspectiva unei omeniri formate din națiuni libere, independente, egale și înfrățite.

Pentru aceasta însă este nevoie de luptă, e nevoie de unitate: unitatea nezdruincinată a întregului nostru popor, așa cum se manifestă ea astăzi cu atîta vigoare, unitatea noastră bisericească în Legea strămoșească, unitatea noastră a tuturor cetățenilor Patriei, fără deosebire de naționalitate, de credință religioasă, înfrățirea noastră ecumenică; este nevoie de unitatea tuturor popoarelor și a tuturor Bisericilor, ca prin această unitate să se risipească orice amenințare războinică, orice primădie de nimicire atomică și viața să înflorească și să se desăvîrșească în toată omenirea, sub binecuvîntările lui Dumnezeu, prin năzuințele și energiile creatoare descătușate ale tuturor popoarelor”.

La sfârșitul serbării, P. C. rector a înmînat premii în cărți studenților care s-au distins la învățătură, precum și alte activități în cadrul Institutului.

R.

Gînduri creștine

— „Eu sînt pîinea cea vie, care s-a pogorît din cer”.

(Ioan 6, 51).

Cu această pîine duhovnicească, Mîntuitorul Iisus Hristos dorește să-l hrănească pe „omul cel nou” duhovnicesc (Efes. 4, 24), pe care îl cheamă la Sine prin Taina Sf. Euharistii.

În preajma acesteia, împărtășită de Sf. Biserică, credinciosul rămîne mereu „viu”, „nou”, „tînăr” și „fericit”, chiar dacă îmbătrînește fizic și dacă trec generații după generații. În aceste împrejurări creștinul are motive să se simtă fericit sufletește în această viață, pe care, în mod firesc, are motive să o îmbunătățească neconștient și să contribuie la progresul ei.

De fapt el devine numai atunci nefericit, după spusele filosofului roman Seneca, cînd el însuși pare convins de aceasta. Numai că această convingere este de atîtea ori unilaterală, subiectivă.

— „Căci știu că toată făptura împreună suspină și împreună are dureri pînă acum”.

(Romani 8, 22).

Sfîntul Apostol Pavel se referă aici la starea împovătoare în care se aflau credincioșii variațelor credințe pînă la Întruparea Mîntuitorului Iisus Hristos. Dar în continuare își lămurea cititorii că „ne lăudăm în Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos, prin care am primit acum împăcarea” (Rom. 5, 11), căci „unde s-a înmulțit păcatul prin Lege, acolo a prisosit și harul” (Rom. 5, 20; Efes. 1, 7).

Acest indemn și constatare apostolică rămîn valabile deoarece creștinul are mereu nevoie de prisosirea Harului dumnezeesc, și acest Har prisosește de fapt, fiind oferit și prin cele Șapte Sfinte Taine, pe care le confirmă Sf. Apostol Ioan, ca „șapte Duhuri ale lui Dumnezeu” (Apoc. 3, 1), precum și ale „Mielului”, care sînt trimise în tot pămîntul (Apoc. 5, 6).

Prin urmare, cine dintre creștini „suspină”, poate primi din partea Sf. Biserici un număr înmulțit de Haruri, după însăși voia Mîntuitorului.

— „Și a zis Domnul: Iată, toți sînt de un neam și o limbă”.

(Facere 11, 6).

În adevăr, după cum ne spune învățătura noastră creștină la început omenirea era de un neam și de o limbă. Aceasta duce la principiul că omenirea are motive să fie solidară întreolaltă, să colaboreze, să se ajute reciproc.

Dar păcatul, mindria, a stricat această solidaritate și astfel pedeapsa pentru el a avut drept urmare amestecarea limbilor, ca să nu se mai înțeleagă unul pe altul (Fac. 11, 7). De aici, acest păcat al lipsei de solidaritate, a fost numit „babilonic”.

Dar Mîntuitorul Iisus Hristos s-a întrupat ca să aducă iar pacea pe pămînt. El a venit cu mai multe precizări. Astfel a arătat credincioșilor că nu pot să slujească deopotrivă păcatului și virtuții, adică lui Dumnezeu și Mamonei (Matei 16, 24), dar a precizat că orice credincios își poate îndeplini obligațiile sale către Dumnezeu, precum și către Autoritatea de Stat, dînd fiecăruia ce se cuvine (Matei 22, 21), și fiecare credincios își ia crucea sa din viața aceasta, adică partea sa de

răspundere, ca să urmeze Mîntuitorului, adică virtuților (Matei 11, 38).

Și astfel chiar vorbind în limbi, semenii de astăzi se pot înțelege întreolaltă, precum odinioară, la Rusalii, sau la Cincizecime, sau la Pogorîrea Duhului Sfînt, a fost dat Apostolilor să vestească Sf. Evanghelie în multe limbi spre unitara îndrumare a ascultătorilor către Mîntuitorul Hristos (Fapte 2, 4). Această „glossolalie” sau „vorbire în limbi” nu poate fi monopolizată de nimeni, căci Mîntuitorul și-a trimis Sf. Apostoli la toate neamurile (Matei 28, 19).

— „Dar ceilalți nouă, unde sînt?”.

(Luca 17, 17).

Această întrebare o face Mîntuitorul celui unu care făcuse parte dintre cei zece leproși vindecați, și se întorsese la Iisus ca să-i mulțumească. Evident, nu era un reproș la adresa acestui unu, care își arăta recunoștința pentru harul primit, ci era o constatare că ceilalți nu arătasera nici un fel de recunoștință pentru binele primit.

Recunoștința este acea floare parfumată, care înobilează sufletul și viața omenească. Recunoștința este din punct de vedere al moralei creștine și al bunului simț o datorință. Numai lipsa de recunoștință duce la răstignirea binefăcătorului. Și binefăcător devine oricine care se străduiește să ofere semenilor un loc cinstit în viață și în deplină siguranță.

Astfel înmulțirea divizării creștinilor în grupări dovedește lipsa recunoștinței față de Mîntuitorul Hristos, aduce slăbirea solidarității între ei, căci inițiatorii dezbinărilor umblă după folosul lor și nu după unitatea întru Mîntuitorul Iisus Hristos (Filipeni 2, 21).

Prof. M. Șesan

MITROPOLIA OLTENIEI

Nr. 5—8, Craiova, 1970

Apărută într-un bogat volum și într-o excepțională ținută grafică, revista „Mitropolia Olteniei”, nr. 5—8/1970, celebrează o dublă aniversare cu adevîr semnificativă: Împlinirea a 600 de ani de la întemeierea Mitropoliei Olteniei și a 50 de ani de slujire bisericească a I. P. S. Arhiepiscop și Mitropolit Firmilian al Olteniei.

Rînduri omagiale, de aleasă și autentică emoție sufletească semnează înalte fețe bisericești din țară și de peste hotare: (†) Kiril, Patriarhul Bulgariei, Vasken I, Patriarhul suprem și Catolicosul tuturor armenilor, Barnabas, Mitropolitul Kitmsului-Grecia, Justin, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, Nicolae Mitropolitul Ardealului, Antim, Episcopul Buzăului, Chesarie, Episcopul Dunării de Jos, Versuri omagiale dedicate vlădicului Firmilian semnează preoții Valeriu Anania, D. Ciurezu, precum și Mihai Stănescu. Bogate secțiuni ale volumului omagial tratează în amănunțime aspectele multiple ale activității I. P. S. Mitropolit Firmilian.

Sînt în acest volum și cîteva remarcabile contribuții de istorie literară. Astfel, prof. Al. Piru subliniază valorile literare ale vechiului scris românesc cu claritatea și conștientizarea caracteristică fraza D-sale. G. Călinescu era de părere că literatura noastră veche este un uriaș bloc de marmură, în care se află în stare virtuală mării creatori de mai tîrziu. Studiul prof. Al. Piru relevă insistent caracterul de precursori ai cărturarilor vechii noastre culturi; psalmii lui Dosoftei inaugurează un gen literar ce va fi dus la strălucire mai tîrziu de către Al. Macedonski și mai ales Tudor Arghezi; romanul alegoric al lui Dimitrie Cantemir, *Istoria ieroglică*, cu pagini de intensă și sfîșietoare elegie anunță pe Eminescu ș.a.m.d. Studiul lui Ion Apostol Popescu despre *Elemente de colindă în icoanele pe sticlă*, bazat pe o cunoaștere adîncă a artei populare românești în multiplele ei manifestări, remarcă surprinzătoare coincidențe între frumoasele noastre colinde și minunatele imagini zugrăvite pe „glajă”.

Să notăm în treacă că Ion Apostol Popescu este și autorul unei valoroase exegeze în acest domeniu: *Arta icoanelor pe sticlă de la Nicula, 1969*. Augustin Z. N. Pop, cunoscutul eminescolog, aduce mărturii documentare inedite despre „Familia Eminescu și biserica din Ipotești”. Dan Simonescu, Octavian Schiau, Ion C. Chițimia, Pandelescu, Gh. Cardaș — aduc valoroase contribuții cu privire la vechile tipărituri și circulația lor în cuprinsul întregii arii românești.

Acestea și desigur încă alte multe materiale fac din menționatul volum festiv al revistei oficiale „Mitropolia Olteniei” o lucrare de mare folos spiritual pentru cei ce zăbovesc asupra filelor sale.

Ioan Buzași